
Wstęp

W ciągu ostatnich kilkunastu lat w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego wprowadzono wiele istotnych zmian, które były spowodowane między innymi dążeniem do wzrostu efektywności i racjonalności zarządzania. Przyczyną tych zmian było wdrożenie filozofii New Public Management. Jednym z jej postulatów jest odejście od krytykowanego tradycyjnego biurokratycznego modelu administracji publicznej i położenie nacisku na oszczędność, wydajność i efektywność funkcjonowania sektora finansów publicznych.

Spełnienie postulatów NPM w jednostkach samorządu terytorialnego wymaga wykorzystania odpowiednich instrumentów zarządzania. Niewątpliwie takim instrumentem jest analiza finansowa, która dostarcza odpowiednich informacji do podejmowania decyzji finansowych. Obecnie wzrasta jej rola w zarządzaniu finansami zarówno w podmiotach komercyjnych, jak i niekomercyjnych. Otoczenie, w którym funkcjonują zarówno podmioty komercyjne, jak i niekomercyjne, dynamicznie się zmienia, a to wymaga dostarczenia decydującym aktualnych, zgodnych ze stanem faktycznym informacji o stanie finansowym i majątkowym danej jednostki.

Celem opracowania jest przedstawienie roli, jaką odgrywa analiza finansowa w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego w ujęciu teoretycznym, jak również praktycznym. Podmiotem jest jednostka samorządu terytorialnego, a przedmiotem analiza finansowa.

Opracowanie składa się z czterech części o charakterze teoretyczno-empirycznym. W pierwszej części, która składa się z trzech punktów, omówiono pojęcie i istotę funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Drugi punkt zawiera pojęcie, istotę, metody i klasyfikację analizy finansowej oraz jej rolę w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego. W tym punkcie

scharakteryzowano również materiały źródłowe wykorzystywane w analizie finansowej. Ostatni, trzeci punkt, zawiera charakterystykę podstawowych materiałów źródłowych wykorzystywanych w analizie finansowej jednostek samorządu terytorialnego, jakimi są sprawozdania budżetowe i finansowe.

Część druga niniejszego opracowania, o charakterze teoretyczno-empirycznym, składająca się z dwóch punktów, dotyczy analizy sprawozdania z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Pierwszy punkt przedstawia wstępną analizę sprawozdania z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Drugi jest natomiast pogłębieniem wstępnej analizy i zawiera analizę wskaźnikową sprawozdania z wykonania budżetu. Przedstawiono w nim zasady oceny zdolności do regulowania bieżących zobowiązań (płynności finansowej) przez jednostki samorządu terytorialnego. Omówiono zasady przeprowadzania analizy zadłużenia, samodzielności finansowej i atrakcyjności jednostek samorządu terytorialnego.

Trzecia część przedstawia zasady przeprowadzania analizy sprawozdań finansowych sporządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego. W tej części na przykładach przedstawiono zasady przeprowadzania wstępnej analizy poszczególnych sprawozdań finansowych jednostek samorządu terytorialnego. W ostatnim punkcie omówiono analizę środków trwałych, które są podstawowym składnikiem majątku trwałego jednostek samorządu terytorialnego.

W ostatniej, czwartej części omówiono wpływ New Public Management na zarządzanie jednostkami samorządu terytorialnego. Pierwszy punkt zawiera charakterystykę nowej filozofii zarządzania w sektorze finansów publicznych. W drugim punkcie omówiono systemy pomiaru dokonań w jednostkach samorządu terytorialnego. Przedstawiono w nim charakterystykę zrównoważonej karty wyników jako narzędzia pomiaru dokonań, które można wykorzystać również w podmiotach sektora publicznego. Trzeci punkt dotyczy natomiast efektywności jednostek samorządu terytorialnego. Zdefiniowano w nim pojęcie efektywności i zasady jej pomiaru z wykorzystaniem różnych modeli. W ostatnim punkcie przedstawiono zasady przeprowadzania analizy kapitału ludzkiego, który odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu każdej jednostki samorządu terytorialnego.

W książce w części teoretycznej wykorzystano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa. Rozważania oparto na literaturze polskiej i angielskiej, dotyczącej funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego, analizy finansowej, sprawozdawczości finansowej i budżetowej, środków trwałych, zasobów ludzkich.

Opracowanie jest skierowane zarówno do praktyków – pracowników jednostek samorządu terytorialnego, jak również do studentów studiów licencjackich i magisterskich oraz słuchaczy studiów podyplomowych.